

Závěrem shrnujeme: Vašičův názor o stopách českého překladu epištol před prvním překladem bible ve čteních *Lekcionáře / Evangeliáře olomouckého* můžeme potvrdit a upřesnit. Náš průzkum novozákonních čtení v EvOl zaměřený na výskyt archaických výrazů ukázal, že čtení na určité neděle a nejdůležitější svátky církevního roku v tzv. *Temporale* mají staré překlady: jsou to perikopy na neděle adventní, na vánoční svátky a na některé neděle z mezidobí před začátkem doby postní. Kupodivu přesně na stejné neděle a svátky a pouze na ně má české překlady epištolních perikop Husovo *Leccionarium bipartitum*. Předlohou pro obě památky musel být latinský lekcionář se starobylými interlineárními překlady perikop na neděle a nejdůležitější svátky církevního roku, snad jen pro *pars hiemalis*. Stopy nejstaršího překladu epištol v EvOl jsou nejvýraznější ve čtení na neděli *Quinquagesimu* před začátkem doby postní, v tzv. *Chvále lásky* (1 C 13). Vyskytují se zde často archaismy, zvláště výraz *milost* za *caritas*, nahrazený v mladších překladech kvůli jeho dvojnáčnosti (mohl být ekvivalentem také za termín *gratia*) výrazem *lásky*. Text *Chvály lásky*, jistě často citovaný a vykládaný, se jeví jako vůbec nejstarší dochovaný překlad z novozákonních epištol. Souvislý překlad celých epištol před první redakcí staročeské bible podle našeho názoru neexistoval. K nynější atribuci kodexu EvOl olomouckým augustiniánkám kanovnicím – nikoli klariskám – můžeme doplnit, že kodex mohl původně patřit augustiniánkám kanovnicím západomorauského kláštera Doubravník.

Summary

TRACES OF THE OLDEST CZECH TRANSLATION OF THE EPISTLES

In surveying archaisms occurring in the New Testament Epistle pericopes of the *Olomouc Evangelistary / Lectionary* (EvOl), the present study confirms and elaborates on J. Vašica's suggestion that these pericopes testify to the existence of an Old Czech translation of Epistle passages that must have been older than the translation of the complete Epistles preserved in the first redaction of the Old Czech Bible. The Epistle pericopes for the Sundays of Advent, the Holy Days of Christmas and some Sundays in the interval before the beginning of the Season of Lent can be identified as the oldest ones. Surprisingly, Iohannes

Hus' *Leccionarium Bipartitum* contains interlinear translations of Epistle pericopes exclusively for the same Sundays and Holy days. The source of both these literary monuments must have been some old Latin lectionary containing interlinear translations of pericopes for Sundays and most important Holy days of the liturgical year. Traces of the oldest Epistle translation in EvOl are especially noticeable in the reading for the *Quinquagesima* Sunday in the so-called *Laudatio caritatis* (1Cor. 13). Particularly striking is the occurrence of the archaism *milost* standing for Latin *caritas*, which was replaced by *láska* in later translations, the reason being the ambiguity of word *milost*, since it was used as an equivalent for *gratia* as well. In our opinion, there existed no complete translation of all the Epistles before the first redaction of the Old Czech Bible but Gospel and Epistle passages intended to be read on Sundays and Holy days had been translated in the first half of the 14th Century already.

The codex EvOl is currently attributed to the Augustinian Canonesses of Olomouc, not the Clarissian nuns. We further suggest that it could initially have belonged to the Augustinian Canonesses of the West Moravian monastery of Doubravník.

Keywords: Old Czech Bible; oldest Old Czech translation of Epistle pericopes; *Laudatio Caritatis* – 1Cor. 13; *Olomouc Lectionary / Evangelistary*; Johannes Hus' *Leccionarium Bipartitum*; Augustinian Canonesses

JOSEF VINTR, Institut für Slawistik, Philologisch-Kulturwissenschaftliche Fakultät, Universität Wien, Spitalgasse 2, Hof 3, A-1090 Wien, Österreich, josef.vintr@univie.ac.at.